

Frisk satsning på seter i Tyrol, Østerrike

I 1996 fikk far til nåværende bruker kjøpt et fjellområde som hadde et gammel fjøs og en restaurant. Prisen for eiendommen var så høy, at det ble en nyhetssak. I tillegg investerte de i løpet av 1997-98 over 50 millioner kroner på nytt fjøs til 80 kyr og en ny restaurant på stølen.

Armin Wildauer er 8 generasjon bonde, og gården har vært i familien siden 1631. De har 35 melkekyr, og 65 storfe totalt. Det regnes som en stor besetning. I Østerrike er det vanlig med besetninger på 10 til 20 kyr.

Om vinteren har han kyrne på båsfjøs hjemme, det er også noen slaktegris på bruket. Det er foreløpig ingen krav om overgang til løsdriftsfjøs. Men slike krav blir diskutert, og Armin tror det vil komme krav om dette innen fem til ti år, som et dyrevelferstiltak. Et nytt fjøs til 70 kyr vil koste omtrent 10 mill. norske kroner.

Fjøs og våningshus i ett bygg

Drift på gården hjemme

Gården hjemme har 250 daa dyrket areal, og han tar 3 slåtter. Førsteslått er rundt 17 mai, deretter er det slått hver 5 uke. Siden melka går til ysteri, blir alt gras tørket til høy.

Høyet blir tørket maksimum to dager på marka, før det legges på høytørke. Det er for å begrense drysstap ved vending av høyet. En tredel av melka i Zillertal blir produsert uten mais eller surfôr.

Dyrking av arealene nede i dalen ble påbegynt for omtrent 200 år siden. Det var utfordrende med blaute forhold og mye vann fra vassdrag og snøsmelting.

Kyrne har et fôropptak på 12-15 kg høy pr dag, og i topplaktasjon på 40 kg melk får de 8-10 kg kraftfôr i tillegg. Melkeprisen er omtrent 0,45 Euro pr liter, det tilsvarer omtrent kr 4,50. Melka blir hentet av melkebil, både på gården i dalen og på setra.

Kalving skjer i november/ desember. Det er fordi at kravet for å få tilskudd til seterdrift gjør at de må være der til i begynnelsen av september. Beitekvaliteten er redusert fra august og utover, derfor passer det at kyrne er i seinlaktasjon.

Lager for fast gjødsel

Gjødsla blir skilt, det er sil i gjødselrennene. Gyllen går i kum, og fastgjødsel, blandet med halm bli lagret i dynge, under tak.

Slakteprisen er omtrent 22 kr/kg for gammel ku, 35 kr/kg for kastrat og 25 kr /kg for slaktegris.

Armin er utdannet slakter, og har laget seg et hjemme slakteri på gården. De driver også med utleie av leiligheter i våningshuset, Lackner Ferienhof

og har nettside <http://www.ferienwohnung-zillertal.biz/> Her er det også bilder av den aktive familien.

Gjødselrenne med skille for gylle

Gårdsslakteri

Kjøle og modnings lager

Drift på stølen

Det nye fjøset på stølen er oppført i tre, i tradisjonell stil. Det har 80 båsplasser til melkekyr, og garder til ungdyr. På låven over er det fôrlager. Bygningen ligger på omtrent 1860 meter over havet. Nå er det 58 kyr på stølen. Det er Armin sine 35 kyr, og i tillegg er det to bønder som leier plass og stell for sine kyr. Melkebilen kjører opp til stølen og henter melka.

Detaljer fra fjøs, bærende trekonstruksjon, bygget må tåle stor snølast.

Tilskuddet for å kyr på støl er 100 euro, eller vel 1.000 kr pr ku. Ungdyr gir 60, 70 eller 80 euro i tilskudd, etter alder.

Når kyrne skal ned fra stølen bruker de 4 timer, de starter kl 3 om natta, slik at det er kjølig mens dyra går. Når de kommer ned får kyrne hvile, stell og pynting i 2 timer. Klokken 9 er det parade gjennom byen.

Eldste kua, 18 år, har produsert over 100 tonn melk

Fjøset ligger fint i terrenget

Areal og kulturlandskapstilskuddet varierer etter hvor bratt det er. I gjennomsnitt er det 250 kr/daa daa. For de bratteste arealene er det oppe i 380 kr/daa.

Restauranten på stølen, Grieralm på 1786 meter over havet.

Alm er det lokale navnet på slike fjell, eller seter restauranter. De er populære både for skiturister om vinteren, og turgjengere om sommeren. <https://www.grieralm.tirol/>

Grieralm ble bygget samtidig med fjøset, men det er bygget i gammelstil. Det gikk med 4 bygg for å få nok material til Almen. Selv om det ser gammelt ut, både inne og ute så er det godt isolert imellom. Det har også alle fasiliteter.

familien har leid ut driften, og det er en tysk familie som leier og driver Almen.

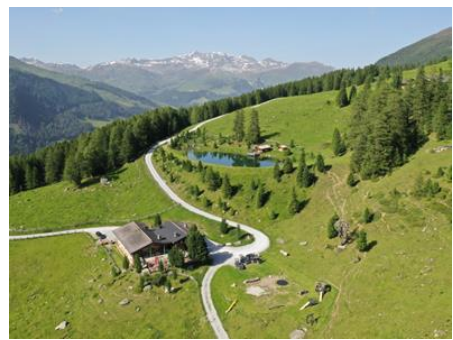
Om vinteren er det populært å renne ned på kjelker, det blir et kappløp. Da er det organisert slik at det er noen klokkeslett det er lov å kjøre opp, og så er det tider som er reservert for kjelker. Veien opp var for bratt for bussen vår, og 22 personer ble stuet godt inn i noen privatbiler.

Fint inne i almen

viktig å sette av tid til kultur, både Armin og sønnen spilte

Grieralm i terrenget

Bratte ller og oppbygd veg

Trangt i bilene

Spesialdesign for bratte forhold